

Salvador Cardús

Determinació i sacrifici

No hi ha marxa enrere. Deu anys de determinació. Els set darrers, amb un suport massiu. Des del primer dia era una obvietat que l'estat espanyol no reconeixeria el nostre dret d'autodeterminació. L'obstacle per exercir-lo de manera acordada amb Espanya mai no ha estat jurídic, sinó estrictament polític. I no pas per por de perdre el referèndum si la majoria de catalans votaven independència sinó perquè, com s'ha dit i repetit, tampoc no es podia permetre guanyar-lo. Guanyant-lo també el perdia. L'autodeterminació està en el referèndum, en l'expressió lliure de la voluntat política, sigui la que sigui. No tant en el resultat. Ni que al final decidíssim quedar-nos a Espanya, la naturalesa de la relació canviaria totalment si el resultat fos fruit d'una decisió voluntària i no pas d'un dret de conquesta. Per això, la unilateralitat no la força Catalunya, sinó Espanya. Una altra cosa és que tota emancipació, per ser-ho, ha de ser lliure. La decisió és tota nostra; el mal rotllo, tot seu.

PER QUÈ hem esperat tant, doncs, si sabíem que tot depenia només de nosaltres? Per tres bones raons. Una, calia estar segurs que la independència tenia prou suport i de manera prou sostinguda. Dues, era necessari preparar bé els desafiaments que comporta emancipar-se. I tres, s'havia de fer visible al món i a nosaltres mateixos que la unilateralitat la forçava l'Estat amb la seva intransigència antidemocràtica. Es pot discutir si no es podia haver accelerat el final, i fins i tot si fa un o dos anys no estàvem en millors condicions per tancar el procés. És impossible saber-ho. Potser calia esperar l'actual conjunció de lideratges sense hipoteques. També hi ha pesat l'esperança que la "nova" esquerra hi acabés donant suport. I ha calgut superar els entrebancs causats per l'heterogeneïtat del bloc independentista. És un error que d'això se'n digui "processisme". El catalanisme que des del primer moment va creure que l'Estat era invencible ja es va girar contra la independència. I hi pot haver hagut desercions individuals. Però col·lectivament ja fa temps que per als sobiranistes no hi havia marxa enrere.

PERÒ ARA SÍ que ja hem arribat a la batalla decisiva. No sé si serà la batalla final, però és la decisiva. I quina és la seva naturalesa? En quines condicions l'encarem? Primer, l'independentis-

PERE VIRGILI

.....
Ara és quan
s'acaba això del
"dret a decidir"
i arriba
el "deure de
decidir". La
independència
s'ha de
merèixer i
s'ha de guanyar

me té a favor els arguments, o, com se sol dir, el relat, el control del marc interpretatiu: la democràcia i un projecte de futur. L'unionisme segueix recorrent a la intransigència, la por i el xantatge emocional. I té a favor les clavegueres de l'Estat amb l'ajut, és cert, d'alguns pous morts catalans. El perill és, per tant, perdre l'hegemonia del relat. Segon, l'independentisme té majoria a les institucions democràtiques i al Govern, i sobretot compta amb un bon suport popular. L'unionisme, en canvi, no ha aconseguit mobilitzar gairebé a ningú. Amb tot, el segon risc és saber si ara el compromís serà ferm, valent i disposat al sacrifici. L'èxit dependrà de la convicció, la confiança i la resistència. I tercer,

ara és quan s'acaba això del "dret a decidir", que situava l'emparedat de l'autodeterminació fora de nosaltres mateixos, en una mena de llei natural, i arriba el "deure de decidir". La independència s'ha de merèixer i s'ha de guanyar. L'autodeterminació no serà resultat d'un simple acte creador, d'un gest fundador, d'un crit de llibertat, sinó que es construirà amb tenacitat, cada dia, plantant cara als incrèduls, modelant un nou país, amb paciència, diàleg, molta intel·ligència i amb honestat. I aquest és el tercer desafiament de futur: els catalans no serem pas diferents, però haurem de fer un país més digne, més pròsper, més just. Com el que ens va empenyer a imaginar Raimon.